

نقصنامه
ابوالفضل قاسمی

صد خانواده

حکومت کرایران

۵

اتابک پس از برکناری به مسافرت دور دنیا پرداخت (در مراجعت از سفر حجاز و فرنگستان وارد فراموشخانه اسکاتلند شد) بقول چرچیل تعدیلی در اندیشه خودگامگی او بوجود آمد گرایش روسی او کاهش یافت .

مظفالدینشاه در میگذرد محمد علیشاه بیخبر از بند و بست اتابک در لندن بسال ۱۳۲۵ اتابک را برای نخست وزیر بی تهران فرا میخواند ، اتابک در سر راه بازگشت خود در مسکو به دیدار تزار میرود او را مطمئن از نوکری دیرین خود می کند این دیپلمات بند و بست چی با این (بستن ها) و اغوای گروهی از مشروطه طلبان قدم بخاک ایران می گذارد در بیستم ربیع الاول کابینه خود را تشکیل میدهد . اندکی بعد در روز شنبه ۲۱ رجب ۱۳۲۵ (۳۱ اوت ۱۹۰۷) بعد از امضای قرارداد ۱۹۰۷ مناطق نفوذ انگلیس و روس در پترزبورگ ، وی در جلو مجلس بسوسیله عباس آقا تبریزی (عضو انجمن نمره ۴۱ فدائی ملت) همان جوانکی که دیدیم به ملک المتکلمین قول داد کلک این خودگامه را خواهند کند ، ترور شد .

۱ - مجله تهران مصور شماره ۱۴۴۴ - ۱۵ مرداد ۱۳۴۴ (مصاحبه خان ملک ساسانی با محمد علیشاه) .

چوب حراج وطن !!

گروهی دانسته یا ندانسته همواره می‌کوشند هر کار برجسته ملی را وابسته به خارجی و یا ضد ملی و غیر طبیعی بدانند از اینراه بدگمانی پاره‌ای از بدبینان را بیشتر کنند اینان محرک اصلی ترور اتابک را محمد علی‌شاه مستوفی‌الممالک ، سعدالدوله ، فرمانفرما ، انجمن آدمیت و عاملان ترور را (موقرالسلطنه ، مجلل‌السلطان ، مقتدر نظام ، دبیرالسلطان ، فاخرالدوله و یحیی میرزا اسکندری ...) معرفی میکنند .

دوره درازای صدارت اتابک در پادشاهی (ناصرالدین‌شاه مظفرالدین‌شاه و محمدعلی‌شاه) سالهای ننگینی بود که اتابک برای باقیماندن در پست صدارت سیاست مثبت دو طرفه شمال جنوب را روش خود قرار داده بود در برابر خواستهای روس و انگلیس زانوی تسلیم بر زمین میزد . در این دوره امتیازات تنباکو ، کشتی رانی کارون ، ایجاد بانک شاهی ، بانک استقراضی روس ، واگذاری گمرکات ایران ، بخشیدن خاک وطن ، امتیاز نفت جنوب ... حتی امتیاز استفاده از اشجار زیتون و شمشاد و درختهای جنگلی به بیگانگان داده شد . معمولاً این امتیازات نباید بیمایه باشد چنانچه در مورد امتیاز نفت جنوب معتقدند (نماینده داری در حدود ده هزار لیره به اتابک و نصرالله مشیرالدوله و مهندس الممالک غفاری نقد پرداخت کرده است ۳) و در امتیاز تنباکو پنجهزار لیره اتابک رشوه گرفت ۴

اتابک با دریافت وامهای سنگین وضع بودجه و اعتبار مالی کشور را بهم ریخت نخستین خشتهای بردگی اقتصادی ما از این زمان به کار گذاشته شد و بقول ژنرال سایکس او سه برابر درآمد سالانه ایران را از بیگانه وام گرفت بدون اینکه منافعی از آن بدست آورد و در امور انتفاعی مصرف کند ۵ .

با اینهمه نابکاریها و نادرستیها ، دشمنی با تقوی و آزادی و میهن گرایی ننی چند از پژوهشگران حرفه‌ای حسابگر و یا ناآگاه بخاطر اینکه اتابک مرد زیرک و کارآمد و فرزانه و توانائی بود از او بنیکی یاد کرده‌اند ، چه سود از نوغ و استعداد ، خرد و بینش که در راه مردم و ملت و مذهب و حقیقت بکار نرود اگر این منطق درست باشد معاویه ، عمر و عاص ، زیاد بن ابیه ... پایگاه بس برتر و بالاتر از دیگران در اسلام دارند .

اتابک سیاستمداری ورزیده و حسابگر بود با دوستان و با دشمنان مدارا می‌کرد و اگر دشمن را بسیار سرسخت و یا از لحاظ قدرت و بستگی با طبقه حاکم ضعیف می‌دید سربه

نیست می نمودن بیض، شاه و شاهزادگان را کاملاً " در دست داشت ملایان را با پول نگاه میداشت خارجیان را با زبان بازی و تشکیل پارتیه‌های بسیار مدرن و وسوسه انگیز و جور کردن همه گونه وسایل راضی می نمود دول بزرگ را با دادن امتیازات ساکت و آرام میساخت .

اتابک دشمن آزادی و ترقیخواهی و مشروطیت بود پیش از جنبش مشروطیت با هر کسی مانند سید جمال الدین اسد آبادی بیرحمانه می جنگید (او بود که ناصرالدین شاه را از افکار سید جمال الدین ترسانیده و وسایل تبعید او را فراهم کرد ، علاء الملک (محمود دیبا) وزیر مختار آلمان در استانبول می گوید میرزا علی اصغر خان صدراعظم اصرار غربی بی داشت و از طرف دولت ایران اعدام سید راملتمس و مستدعی بود^۱ همینکه دستگاه باب عالی اطلاع حاصل کرد از طرف دولت ایران بازخواستی نخواهد شد بوسیله پزشک مخصوص سلطان عبدالحمید پادشاه عثمانی سید جمال الدین اسد آبادی را بقتل می رسانند^۲ .

محمود حکیم الملک ، میرزا محمد حسن اعتماد السلطنه ، میرزا نصرالله خان مشیرالدوله از مخالفان اتابک می بودند از این گروهی مرگ آنا ترا غیر طبیعی و با دسیسه اتابک می دانند . بعضی معتقدند در ترور ناصرالدین شاه نیز اتابک دست داشته است . می گوید اتابک با کش رفتن کتابچه مخصوص یادداشتهای محرمانه شاه موقعیت سیاسی خود را پس از سالروز تولد شاه در خطر می بیند و از سوئی از قصد ترور میرزا رضا کرمانی و حضور او در تهران آگاه بود شاه را از گردش آنروز در شهرستانک منصرف کرد با خود به مقتل برد ، مانع قرق حرم شاه عبدالعظیم شد با آگاهی قنصلخانه روسها و ترساندن تزاریسیم از تعویض مظفرالدین میرزا از ولیعهدی شاه را بدست قاتل سپرد^۳ و بهنگام آغاز جنبش آزادیخواهی آنقدر با مردم عناد کرد تا ز صدارت برکنار شد و سپس به باختر رفت با سپردن خط نوکری پست نخست وزیر مشروطیت احراز کرد .

مأموریت اتابک در این پست برجیدن مشروطیت و محو آزادی با یک دیپلوماسی بسیار مکارانه و خدعه گرایانه بود بقول کسروی آموزگارانش (اتابک را برای بر چیدن دستگاه شورش و جنبش بتهران خوانده بودند) .

۱ - هفتاد و دو ملت ۶۴

۲ - سیاستگران دوره قاجار ۲۴۰ .

۳ - یکصد و پنجاه سال سلطنت ایران ۳۴

رهزنان مشروطه نه رهبران !!

اتابک در دوره کوتاه نخست وزیری مشروطیت خود با سیاست ماکیاولیستی و خدعه - گزانه هزار برابر عین الدوله ، شیرالسلطنه ، سعد الدوله و به مشروطیت و آزادی ما خیانت کرد آیا کسی حق دارد این مظهر خود کامگی و ایرانفروشی و آلودگی و ناپکاری و آزادی کشی را بنام رهبر مشروطه بخورد مردم بدهد .

اتابک مثل یک سیاستمدار بسیار دیپلومات و زیرک و حسابگر از چند سو نقشه ناپودی مشروطیت را پیاده کرده بود که اگر بقتل نمرسید آهوی آزادی نمیتوانست از کمند شکارچیان خون آشام برهد . ابتدا همه مستبدان سرشناس ایران قوام الملک ، حاج آقا محسن اراکی ، عمیدالسلطنه طالشی ، سالارالدوله ، اقبال السلطنه . . . را دگر بار بجان مردم انداخت ، سند کتبی اتابک به اقبال السلطنه در یورش به آزادی بدست مشروطه طلبان افتاد . او با دادن وعده و وعید و شل کردن سرکیسه ها (که این روید به بازماندگان او نیز رسیده است !!) بین مجلسیان و ملایان دو دستگی بوجود آورد ، مشروعه و مشروطه درست کرد ، از اینرو مجاهدان آذربایجانی به او بدرستی لقب (خائن السلطان) دادند . (و عقیده سران ملیون این بود که اگر اتابک کشته نشده بود با نفوذ و تدبیری که داشت مشروطیت را بی سر و صدا و جنگ چنان از میان می برد که دیگر ملت ایران قادر به قد علم کردن در مقابل استبداد نداشت ملک المتکلمین در مجلس گفت شاه و مقامات خارجی اتابک این مرد مستبد را برای از میان بردن مشروطیت آورده اند و او را برای این منظور بمقام صدارت رساندند . . . اینست که بر هر فرد آزادیخواه و علاقمند به مشروطیت واجب است این درخت کهن استبداد را ریشه کن کند والا او بنیان ما و مشروطه را بر باد فنا خواهد داد . "

دکتر ملک زاده بدنبال این مطالب اعتقاد دارد آنروز پس از نطق ملک المتکلمین جوانی پیش آمد گفت :

تایک هفته دیگر جواب آنچه را که امروز فرمودی بگوش تو خواهد رسید این جوان عباس آقا بود^۱ بنا بر این عباس آقا تبریزی فدائی شماره ۴۱ بحق او را با گلوله های مرگبار ترور کرد . آنروز با همه کوششی که محمد علی شاه کرد نتوانست جسد اتابک را بطور دلخواه و با شکوه مستبدانه بخاک سپارد ولی مردم با شور و شوق شکوهمند به جانبازی فرزند فداکار آذربایجان ارج نهادند .

(دنباله دارد)